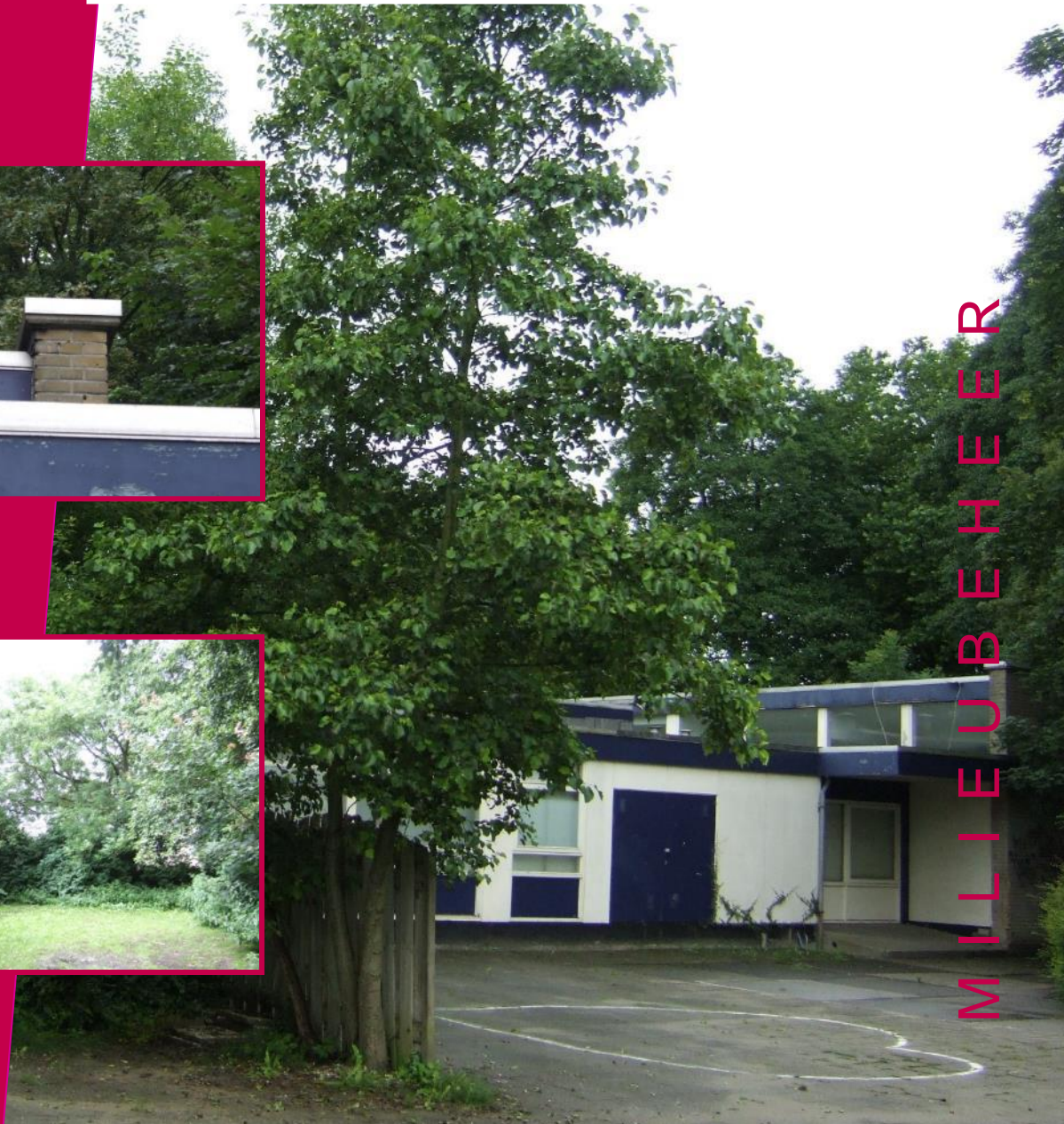

SOORTGERICHT ONDERZOEK

NAAR VLEERMUIZEN

MARKSTRAAT 116

TE RIDDERKERK

M I L I E U B E H E E R

SOORTGERICHT ONDERZOEK
NAAR VLEERMUIZEN
MARKSTRAAT 116
TE RIDDERKERK

Colofon

Opdrachtgever: ABB Ontwikkeling B.V.
Postbus 88
3360 AB Sliedrecht

Adviesbureau: VanderHelm Milieubeheer B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs
010 -249 24 60
info@vdhelm.nl www.vdhelm.nl

Projectfoto's: Dhr. A.W.M. Loeve

© VanderHelm Milieubeheer B.V.

Projectcode: 20171233

Verantwoording	Status / versie	Definitief
	Datum	31-08-2018
Auteur	Dhr. ing. A.W.M. Loeve, Dhr. ing. N. Alderliesten	
Kwaliteitscontrole	Mevr. Ing. K.E. Orië-Vreugdenhil	b.a.
Vrijgave	Mevr. M. Kortlever-Boer Msc	b.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 AANLEIDING	3
1.2 DOELSTELLING	3
1.3 DESKUNDIGHEID	3
1.4 KWALITEITSBORGING.....	3
1.5 VERANTWOORDING	3
2. PROJECTGEBIED	4
2.1 HUIDIGE SITUATIE.....	4
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN WERKZAAMHEDEN	4
2.3 RESULTATEN EERDER UITGEVOERD ECOLOGISCH ONDERZOEK	5
3. METHODE	6
3.1 VLEERMUIZEN.....	6
3.2 OVERZICHT BEZOEKEN EN WEERGEDEVENS	7
4. ONDERZOEKSRISULTATEN EN INTERPRETATIE	8
4.1 VLEERMUIZEN.....	8
4.1.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN	8
4.1.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN	8
4.1.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN.....	8
4.1.4 VLIEGROUTES EN FOERAGEERGEBIED	9
5. TOETSING AAN WETGEVING	10
6. CONCLUSIES	11
6.1 CONCLUSIES	11
6.2 VERVOLGSTAPPEN	11
REFERENTIELIJST	12

BIJLAGEN

1. REGIONALE SITUATIEKAART
2. WETTELIJKE EN BESTUURLIJKE KADERS NATUURBESCHERMING
3. FOTO'S TER PLAATSE
4. WAARNEMINGEN VLEERMUIZEN TIJDENS VELDBEZOEKEN
5. SOORTINFORMATIE WAARGENOMEN SOORTEN

1. INLEIDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. te Berkel en Rodenrijs heeft van ABB Ontwikkeling B.V. opdracht gekregen voor het uitvoeren van een soortgericht onderzoek naar vleermuizen ter plaatse van een voormalig spiritueel centrum aan de Markstraat 116 te Ridderkerk.

1.1 AANLEIDING

De aanleiding tot het uitvoeren van een soortgericht onderzoek naar vleermuizen zijn de voorgenomen werkzaamheden binnen het projectgebied en de Wet natuurbescherming. De werkzaamheden in het projectgebied bestaan uit het slopen van het gebouw. Het naastgelegen groen wordt mogelijk geroid, hier is echter nog geen duidelijkheid over. Bij de uitvoering van het onderzoek is de groenstrook daarom ook meegenomen. Uit een eerder (door VanderHelm Milieubeheer B.V.) uitgevoerde Ecologische QuickScan (VanderHelm Milieubeheer B.V. kenmerk ABRI160538, d.d. 27-07-2016) blijkt dat in onderhavig projectgebied mogelijk voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van beschermde vleermuizen aanwezig zijn. Door de werkzaamheden kunnen eventueel aanwezige voortplantingsplaatsen en/of rustplaatsen van (beschermde) soorten worden beschadigd of vernield, wat een overtreding van de Wet natuurbescherming betreft. Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming, zal in eerste aanleg bepaald worden of er verblijfplaatsen van vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn.

1.2 DOELSTELLING

Doel van dit soortgericht onderzoek is het uitsluiten dan wel aantonen van de aanwezigheid van zomer-, winter-, kraam- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Vervolgens is bepaald welke vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn.

1.3 DESKUNDIGHEID

De ingezette ecologen voldoen aan ten minste één van de door het Ministerie van Economische Zaken, zie box 1, genoemde voorwaarden en zijn daarmee gekwalificeerd als deskundige.

Box 1: Deskundigheid (Bron: Ministerie van Economische Zaken)

Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet Natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals de Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of soortenbescherming.

1.4 KWALITEITSBORGING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het 'Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging'. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op het door de NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** (versie 2008/05) gecertificeerd.

Onderhavig project is uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V. Dit kwaliteitssysteem is gecertificeerd conform de norm ISO 9001:2008.

1.5 VERANTWOORDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het gevoerde onderzoek.

2. PROJECTGEBIED

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied is gelegen aan de Markstraat 116 te Ridderkerk. Het projectgebied bestaat uit een voormalig spiritueel centrum met omliggende groenstrook. Momenteel is Stichting De Heksenketel in dit gebouw gevestigd. De omgeving van het projectgebied bestaat uit woonhuizen met tuinen en openbaar groen.

De begrenzing van het projectgebied wordt weergegeven in afbeelding 1 en voor de regionale ligging wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Projectgebied:	Markstraat 116
Straat:	Markstraat
Plaats:	Ridderkerk
Gemeente:	Ridderkerk
Provincie:	Zuid-Holland
Kilometerhok (Rijksdriehoekskoördinaten):	X: 99, Y: 434

Afbeelding 1: Begrenzing projectgebied met een rode lijn (Bron: Googlemaps)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN WERKZAAMHEDEN

In de toekomst worden in het projectgebied 12 nieuwbouw woningen gerealiseerd. Hiervoor wordt het gebouw gesloopt en het omliggende groen mogelijk gerooid. De werkzaamheden zullen naar verwachting in 2019 van start gaan.

2.3 RESULTATEN EERDER UITGEVOERD ECOLOGISCH ONDERZOEK

Op basis van de eerder uitgevoerde Ecologische QuickScan (VanderHelm Milieubeheer B.V. kenmerk ABRI160538, d.d. 27-07-2016) en de actualisatie hiervan in verband met de komst van de Wet Natuurbescherming (VanderHelm Milieubeheer B.V. kenmerk, 20171233, d.d. 22-3-2018, is geconcludeerd dat de volgende juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht in het projectgebied:

- Europees beschermd: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger
- categorie 5: ekster en zwarte kraai
- algemene broedvogels

Voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van vleermuizen zijn beschermd middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen en rustplaatsen, het opzettelijk doden of storen van exemplaren van vleermuizen betreffen overtredingen van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

De gebouwen in het projectgebied zijn geschikt voor vleermuizen vanwege de aanwezige open stootvoegen welke toegang geven tot de spouw. Daarnaast zijn er op diverse plaatsen kieren en gaten aanwezig bij de dakranden en muren die mogelijk ruimte kunnen geven tot het gebouw en zo als verblijfplaats door vleermuizen kunnen worden gebruikt. De gebouwen zijn geschikt als zomer-, kraam-, paar- en/of individuele winterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Voor de laatvlieger zijn de open stootvoegen en spouw enkel geschikt als zomerverblijfplaats en/of individuele winterverblijfplaats. Daarnaast is een schoorsteen op het dak van het gebouw geschikt gebleken voor vleermuizen. Hier is een mogelijke invliegopening aangetroffen. De ruige dwergvleermuis kan de open stootvoegen en spouw gebruiken als paar-, zomer- en winterverblijfplaats. In onderstaande tabel is dit weergegeven.

Daarnaast is met de QuickScan het omliggende groen geïnspecteerd op geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Deze zijn tijdens dit locatiebezoek niet direct waargenomen, echter de mogelijkheid bestaat wel dat er in de bomen mogelijkheden aanwezig zijn in de vorm van holtes en los hangende stukken boomschors, welke gebruikt kunnen worden als zomer- en/of paarverblijfplaats door vleermuizen zoals de ruige- en gewone dwergvleermuis.

Tabel 2: verwachte beschermde elementen per vleermuissoort

Soort	Zomer-verblijfplaats	Kraam-verblijfplaats	Paar-verblijfplaats en individuele winterverblijfplaats	Massa winter-verblijfplaats	Vliegroute (essentieel)	Foeragegebied (essentieel)
Ruige dwergvleermuis	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Laatvlieger	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

Uit de QuickScan blijkt dat het projectgebied voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 geschikt biotoop biedt, aangezien er geschikte bomen en struiken aanwezig zijn om in te broeden. Jaarrond beschermde nesten zijn nesten van vogels die hier jaarrond gebruik van maken of jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. Deze nesten zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming, dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden. Ten tijde van het onderzoek zijn geen nesten van soorten als ekster en zwarte kraai aangetroffen, echter kunnen deze soorten ook niet worden uitgesloten. Daarnaast is tijdens het onderzoek geconcludeerd dat er in de directe omgeving voor de ekster en de zwarte kraai voldoende alternatieven aanwezig zijn om te broeden. Voor jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 geldt dat als er in de omgeving voldoende alternatief aanwezig is, de nesten een gelijke beschermingsstatus hebben als niet jaarrond beschermde nesten. In dit geval is voor alle aanwezige en te verwachten soorten voldoende alternatief in de omgeving en geldt de bescherming alleen wanneer een broedgeval aanwezig is.

Verder zijn in het gebouw openingen, kieren en spleten aanwezig die voor soorten als spreeuw en boomkruiper geschikt zijn om in te broeden. Ook voor de spreeuw en de boomkruiper zijn in de directe omgeving voldoende plekken aanwezig om te broeden.

3. METHODE

Het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is gebaseerd op de ethische code van het Netwerk Groene Bureaus - Branchevereniging voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging (juni 2008 en februari 2010) uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017. Het vleermuisprotocol 2013 is door een team vleermuisspecialisten uit het vleermuisvakberaad vanuit het Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en RVO geactualiseerd, hiermee is beargumenteerd afgeweken van het formeel vastgestelde vleermuisprotocol 2013.

3.1 VLEERMUIZEN

Algemeen

De bezoeken zijn met behulp van een batdetector (Pettersson D240X) en zaklampen uitgevoerd, zodat zowel zicht- en geluidswaarnemingen gedaan konden worden. Daarnaast is gebruik gemaakt van de opnamefunctie op de batdetector (met behulp van Edirol opname apparatuur) om waarnemingen terug te luisteren en te analyseren met behulp van het programma BatSound. Alle bezoeken zijn in verband met de veiligheid en grootte van het projectgebied uitgevoerd met een team van twee personen. De inventarisaties zijn uitgevoerd bij goede weersomstandigheden (droog, windkracht < 4 Bft en temperatuur hoger dan 7°C).

Het onderzoek naar voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen is gebaseerd op de ethische code van het Netwerk Groene Bureaus - Branchevereniging voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging (juni 2008 en februari 2010) en is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017.

Ten behoeve van het vaststellen dan wel uitsluiten van zomer-, kraam-, paar-, en/of individuele winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger is de volgende werkwijze gehanteerd.

Zomerverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen

In de periode van 15 mei 2018 tot en met 15 juli 2018 zijn drie veldbezoeken uitgevoerd ten behoeve van het vaststellen dan wel uitsluiten van zomerverblijf- en/of kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Hierbij zijn tussen het eerste en het laatste bezoek minimaal 30 dagen gelegen. Twee bezoeken zijn uitgevoerd in de avond om uitvliegende vleermuizen vast te stellen en om conform het protocol te werken voor de laatvlieger. Dit avondbezoek is door twee personen uitgevoerd waarbij steeds één persoon de focus op de noord- en oostkant en de schoorsteen heeft gelegd. Een tweede persoon heeft de west en zuidkant in de gaten gehouden, met daarbij de bomen in de groenstrook. Daarop volgend is een ochtendronde gelopen om zwermende en/of invliegende vleermuizen rond het gebouw vast te stellen. Een uitvliegende-, invliegende-, of zwermende vleermuis wijst op de aanwezigheid van een voortplantings- of rustplaats in het gebouw.

Paarverblijfplaatsen

Ten behoeve van het vaststellen van de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen zijn vanaf 15 augustus 2017 tot 1 oktober 2017 drie bezoeken in de avond/nacht uitgevoerd. Hierbij is gelet op baltsende vleermuizen. Een paarverblijfplaats kan op twee manieren worden vastgesteld. Indien de baltsende vleermuis de paarverblijfplaats daadwerkelijk invliegt kan de locatie van de paarverblijfplaats worden vastgesteld. Indien deze niet kon worden vastgesteld is aangenomen dat de paarverblijfplaats zich in het baltsterritorium bevindt. Aan de hand van een baltsende vleermuis kan het baltsterritorium worden vastgesteld, waarin zich de paarverblijfplaats bevindt.

Winterverblijfplaatsen

(Individuele) winterverblijfplaatsen

Bij huidig onderzoek wordt uitgegaan van een mogelijke aanwezigheid van individuele winterverblijfplaatsen indien zomer-, kraam- en of paarverblijfplaatsen zijn aangetroffen in het projectgebied. De individuen die gebruik maken van de paarverblijfplaats overwinteren bij een strenge winter waarschijnlijk in een massawinterverblijfplaats.

Massawinterverblijfplaatsen dwergvleermuizen

Het eerste bezoek is uitgevoerd op 23 augustus 2017. Het tweede bezoek ten behoeve van het vaststellen van de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen van dwergvleermuizen is tegelijk met het bezoek ten behoeve van het vaststellen van de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen op 5 september 2017

uitgevoerd. Ten tijde van deze bezoeken in augustus is rond middernacht bekeken of zwermende dwergvleermuizen aanwezig zijn. Dwergvleermuizen die in augustus rond middernacht om een gebouw zwermen wijzen op de aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats.

3.2 OVERZICHT BEZOEKEN EN WEERGEGEVENS

In tabel 2 is een overzicht opgenomen van de in totaal zes uitgevoerde veldbezoeken. In tabel 3 zijn de weersomstandigheden op de dag van uitvoering weergegeven.

Tabel 2: Uitgevoerd veldbezoek

Datum	Activiteit	Soortgroep	Tijdstip (begin - einde)	Uitvoerende(n)
23-08-2017	Middernachtbezoek	vleermuizen	00:00 – 02:00	A.W.M. Loeve & E. v.d. Ploeg
05-09-2017	Middernachtbezoek	vleermuizen	00:00 – 02:00	A.W. M. Loeve & J. van Bussel
12-09-2017	Avondnachtbezoek	vleermuizen	00:00 – 02:00	F.V. van der Lans & A. Kolders
14-5-2018	Avondnachtbezoek	vleermuizen	21:26- 23:26	A.W.M. Loeve & N. Alderliesten
16-05-2018	Ochtendbezoek	vleermuizen	3:45- 5:45	J. van Bussel & E. van Doorn
20-06-2018	Avondnachtbezoek	vleermuizen	22:04- 0:04	J. van Bussel & H. de Graaf

Tabel 3: Weersomstandigheden*

Datum	Temperatuur (°C)		Overheersende windrichting –kracht (Bft)	Bewolking	Neerslag (mm)
	Min.	Max.			
23-08-2017	12,2	23,9	O 2	Vrijwel geheel bewolkt	0
05-09-2017	17,0	22,2	ZW 3	Geheel bewolkt	1.5**
12-09-2017	13,0	17,6	WZW 4 ***	Half bewolkt	1.2**
14-5-2018	10,4	21,9	NNW 3	Helder	0
16-05-2018	9,1	19,6	N 3	Licht bewolkt	0
20-06-2018	15,1	24,2	WZW 3	Licht bewolkt	0

* Weersomstandigheden dichtstbijzijnde weerstation (Rotterdam).

** Op het moment van het veldbezoek was het droog

*** Op het moment van het veldbezoek vast de windkracht < 4 Bft

4. ONDERZOEKSRÉSULTATEN EN INTERPRETATIE

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste resultaten nader toegelicht, waarbij is aangegeven waar eventuele voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn. Voor de achterliggende waarnemingen per bezoek wordt verwezen naar bijlage 4.

4.1 VLEERMUIZEN

Binnen het projectgebied zijn tijdens de uitgevoerde veldbezoeken geen voortplantings- en/of rustplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Mogelijke essentiële vliegroutes en of essentieel foerageergebied zijn tevens niet aangetroffen in het projectgebied. Het groen rond het te slopen gebouw (met name aan de westzijde) wordt wel gebruikt als niet-essentieel foerageergebied. Deze groenstrook is als niet-essentieel foerageergebied beoordeeld aangezien er voldoende alternatieve foerageermogelijkheden in de aanwezige groenstroken in de omliggende omgeving aanwezig zijn.

4.1.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

Tijdens de veldbezoeken ten behoeve van het vaststellen of uitsluiten van zomer- en/ of kraamverblijfplaatsen zijn zowel ter plaatse van het gebouw als in de bomen om het gebouw heen geen zwermende, invliegende of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens het avondbezoek op 14 mei zijn een 2-3 gewone dwergvleermuizen waargenomen, welke foerageerden aan de westkant van het projectgebouw. Hierbij werd veelvuldig boven de boomtoppen gefoerageerd. Tijdens het daarop volgende ochtendbezoek op 16 mei 2018 is een enkel individu waargenomen, welke actief foerageerde langs de westkant van het gebouw, daarna kortstondig twee individuen. Beide individuen zijn niet ingevlogen bij het gebouw of omliggende groen. Deze individuen hebben ten tijde van de bezoeken het projectgebied verlaten. Derhalve wordt geconcludeerd dat er geen zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger binnen het projectgebied aanwezig zijn. Op basis van de afwezigheid van meerdere dieren kan de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats eveneens worden uitgesloten.

4.1.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN

Tijdens de veldbezoeken ten behoeve van het vaststellen of uitsluiten van paarverblijven op 23 augustus, 5 september 2017 en 12 september 2017 zijn geen baltsende dieren waargenomen die binding hebben met het te slopen gebouw. Er is eenmalig een passerende Ruige Dwergvleermuis waargenomen die een kort sociaal roepje liet horen, maar deze vertoonde geen binding met het gebouw. Eveneens zijn vanuit de bomen in het omliggende groen geen sociale geluiden van vleermuizen waargenomen, welke zouden kunnen duiden op een mogelijke paarverblijfplaats. Derhalve is geconcludeerd dat er geen paarverblijfplaatsen van gewone- en ruige dwergvleermuis binnen het projectgebied aanwezig zijn.

4.1.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

(Individuele) winterverblijfplaatsen

Vooralsnog is er geen betrouwbare methode beschikbaar om individuele winterverblijfplaatsen vast te stellen in spouwmuren, onder het dak of aanwezige boomholtes. Zekerheidshalve is aangenomen dat wanneer zomer-, kraam en of paarverblijfplaats zijn aangetroffen, dat deze dan ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst) (Bij12, 2017). Wanneer sprake is van vorst is het aannemelijk dat gewone dwergvleermuizen naar een massa winterverblijfplaats trekken. Met het onderzoek zijn geen zomer-, kraam- of paarverblijven aangetroffen. Om deze rede is een individueel winterverblijf eveneens uitgesloten.

Massawinterverblijfplaats

De aanwezigheid van massa-winterverblijven is uitgesloten. Tijdens de veldbezoeken rond middernacht in september en augustus ten behoeve van het vaststellen of uitsluiten van massa-winterverblijfplaatsen zijn geen zwermende, invliegende of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Derhalve kan worden geconcludeerd dat er geen massa-winterverblijfplaatsen van vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn.

4.1.4 Vliegroutes en foerageergebied

Vliegroutes

De bomen of het gebouw worden niet gebruikt als (onderdeel van een) vliegroute door vleermuizen. Er zijn geen vleermuizen waargenomen die zich specifiek langs deze structuren verplaatsen.

Foerageergebied

Vooraf het groen (bomen, struiken, gazon) ten westen van het te slopen gebouw wordt door gewone dwergvleermuizen als foerageergebied gebruikt. 1 van de foeragerende gewone dwergvleermuizen liet ten tijde van het bezoek van 20 juni 2018 een korte sociale roep horen. Dit foerageergebied is niet als essentieel beoordeeld aangezien er voldoende vergelijkbare foeragemogelijkheden in de nabije omgeving van het projectgebied aanwezig zijn. Een voorbeeld hiervan is de aangelegene Rijnsingel welke evengoed geschikt foerageergebied biedt.

4.1.5 OVERIGE WAARNEMINGEN

Tijdens het onderzoek naar paarverblijfplaatsen zijn in de directe omgeving van het te slopen gebouw een paarverblijfplaats van een ruige dwergvleermuis en twee baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. De paarverblijfplaats van een ruige dwergvleermuis bevindt zich in het een appartementencomplex aan de De la Reijstraat, op circa 175 ten noorden van het projectgebied. Daarnaast was er ten tijde van het veldbezoek op 23 augustus een baltsende gewone dwergvleermuis aanwezig in de Spuistraat, op circa 130 meter ten zuiden van het projectgebied. Tijdens het veldbezoek van 5 september 2017 is een baltsende gewone dwergvleermuis op circa 60 meter ten noorden van het projectgebied waargenomen. Dit was rondom het open veld en de Huisartsenpraktijk Bolnes. Deze hiervoor genoemde baltsende dieren hebben allen geen binding met het projectgebied. Daarnaast zijn er diverse overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, die zich verplaatsen van verblijfplaatsen in de omgeving, naar foerageergebied, maar geen binding vertoonden met het projectgebied of specifieke structuren in het projectgebied.

In het voorjaar zijn enkele overvliegende laatvliegers waargenomen. De desbetreffende laatvliegers vlogen zeer hoog over en vormen daarom geen indicatie tot een rust- of verblijfplaats in of in het projectgebied of de directe omgeving daarvan. Daarnaast is tijdens de bezoeken in het projectgebied een aantal keer een passerende watervleermuis waargenomen. Deze passerende individuen hebben echter geen specifieke binding met het projectgebied (de woningen en/of bomen). Het gebouw of de aanwezige bomen vormen dan ook geen essentiële elementen die als vliegroute kunnen worden aangemerkt. Een verklaring voor een passerende watervleermuis is de nabij gelegen watergang, welke een lijnvormige structuur vormt. Hier maken watervleermuizen wellicht gebruik van bij het migreren tussen verblijf/rustplaats en foerageergebied. Een individu dat door het projectgebied voorbij vliegt is dan zeer waarschijnlijk afkomstig vanaf de nabij gelegen watergang.

5. TOETSING AAN WETGEVING

In dit hoofdstuk is beschreven wat de wettelijke consequenties zijn die voortvloeien uit de eventuele aanwezigheid van vleermuizen, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Voor meer informatie over de juridische achtergronden wordt verwezen naar bijlage 2. De betreffende artikelen van de Wet natuurbescherming zijn opgenomen in box 2.

Vleermuizen zijn zoogdieren die beschermd zijn vanuit de Europese habitatrichtlijn en opgenomen in de Wet natuurbescherming. De voortplantings- en/of rustplaatsen of de onderdelen van voortplantings- en/of rustplaatsen (functioneel leefgebied) van vleermuizen zijn jaarrond beschermd. Dit betekent dat de verblijfplaats, vliegroute of foerageergebied ook beschermd is gedurende periode in het jaar dat de vleermuis er geen gebruik van maakt.

Het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van vleermuizen betreft een overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (zie box 2). Daarnaast kunnen exemplaren van vleermuizen worden gestoord of gedood, wanneer deze in de verblijfplaats aanwezig zijn ten tijde van de werkzaamheden. Dit betreffen tevens overtredingen van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Met het slopen van het gebouw en het kappen van bomen in het projectgebied worden geen voortplantings- en/of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger beschadigd, vernield en/of verstoord, aldaar geen vaste rust- en /of verblijfplaatsen binnen het projectgebied zijn aangetroffen. Daarnaast zijn mogelijke essentiële vliegroutes of foerageergebied uitgesloten. Met betrekking tot vleermuizen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming dan ook geen vervolgstappen noodzakelijk.

Box 2: verbodsbepalingen artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming

- **Artikel 3.1**
- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

- **Artikel 3.5**
- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage 1 bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

6. CONCLUSIES

Ter plaatse van het voormalige spiritueel centrum aan de Markstraat 116 te Ridderkerk is een soortgericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Aanleiding betreft de sloop van een voormalig spiritueel centrum en een mogelijk te verwijderen groenstrook ten behoeve van nieuwbouw.

Het doel van het onderzoek is het uitsluiten dan wel aantonen van voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger in het projectgebied. Vervolgens is bepaald of door de werkzaamheden sprake kan zijn van het overtreden van de Wet natuurbescherming en welke vervolgstappen mogelijk noodzakelijk zijn.

6.1 CONCLUSIES

Op basis van het soortgericht onderzoek is het volgende geconcludeerd.

Soort(groep)	Conclusie
Vleermuizen	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van het uitgevoerde onderzoek is geconcludeerd dat zich binnen het projectgebied geen zomer-, kraam-, paar en/of winterverblijfplaatsen bevinden. Eveneens zijn essentiële vliegroutes en/ of essentieel foerageergebied uitgesloten.

6.2 VERVOLGSTAPPEN

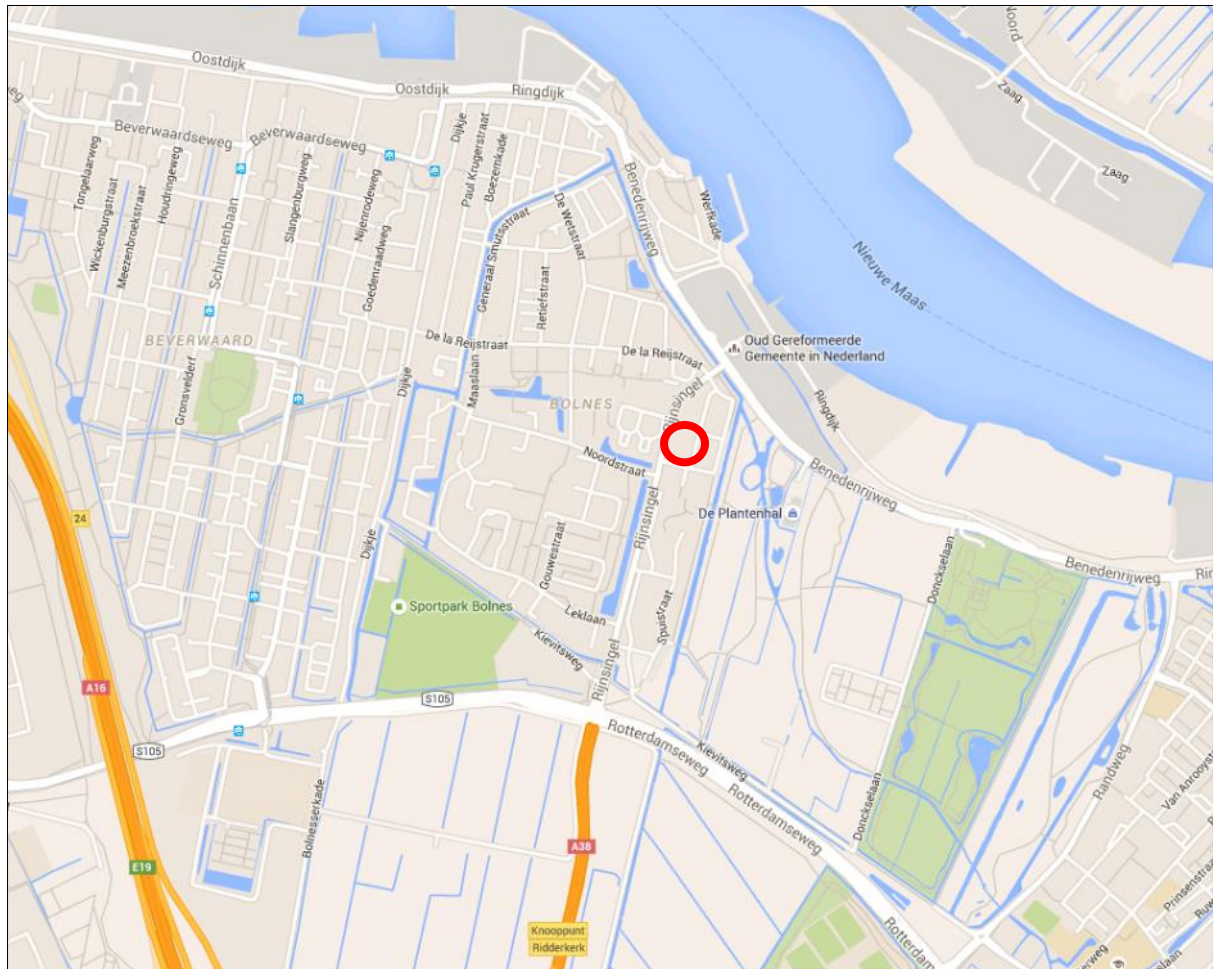
Op basis van het soortgericht onderzoek is het volgende aanbevolen:

Vervolgstappen	Uitvoering vervolgstappen	Periode
Zorgplicht	<ul style="list-style-type: none"> Voor de start van de werkzaamheden binnen het projectgebied in het voorjaar of zomer de directe omgeving ('invloedsfeer van de werkzaamheden') te laten controleren op eventuele op aanwezige broedvogels. Indien broedende vogels aanwezig zijn, is het aan de deskundige om te bepalen of met de werkzaamheden kan worden aangevangen. Verlichting van de omgeving dient te worden voorkomen omdat hier vleermuizen foerageren. In het kader van de zorgplicht eventueel aanwezige licht beschermde dieren en niet beschermde dieren te laten vluchten of te verplaatsen bij de werkzaamheden. 	Betreffende maatregelen zijn van toepassing tijdens de uitvoering

REFERENTIELIJST

- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014, versie 2.0). *Soortenstandaard gewone dwergvleermuis*.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014, versie 2.0). *Soortenstandaard huismuis*
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014, versie 2.0). *Soortenstandaard gierzwaluw*
- Dietz, C., O von Helversen, D. Nill., 2009. *Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Tirion Natuur.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, VZZ, 2^e druk 2003. *Zoogdieren van West-Europa*. uitgeverij KNNV,
- Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl/nieuws/113-vleermuisprotocol-2013-uitgebracht-27-maart-2013
- Netwerk Groene Bureaus: vleermuisprotocol 2017. <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>
- Russ, J. , 2012. *British Bat Calls: A Guide To Species Identification*. Pelagic Publishing ISBN-13: 9781907807251
- Barataud, M, 2015. *Acoustic Ecology of European Bats Species identification, study of their habitats and foaging behavior* ISBN Biotope: 978-2-36662-144-0
- Skiba, R. 2009. *Europäische Fledermäuse Kennzeichen, Echoortung und Detektoranwendung*. ISBN: 3 89432 907 6
- Middleton, N, Froud, A, French, K 2014. *Sociall Calls of the Bats of Britain and Ireland*. Exeter: Pelagic Publishing. ISBN: 9 781970 801678
- Korsten, E., Bureau Waardenburg B.V., 2012, *Vleermuiskasten; Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren*

BIJLAGE 1 REGIONALE SITUATIEKAART PROJECTGEBIED

 = Projectgebied

BIJLAGE 2 WETTELIJKE EN BESTUURLIJKE KADERS NATUURBESCHERMING

In Nederland wordt de bescherming van natuur geregeld met behulp van de Wet natuurbescherming. Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van enerzijds in het wild levende dieren (fauna) en planten (flora) en anderzijds de gebiedsbescherming en de bescherming van houtopstanden. In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de vigerende wet- en regelgeving inzake de Wet natuurbescherming.

WET NATUURBESCHERMING (01-01-2017)

De Wet natuurbescherming is een samenkomst van drie voormalige natuurwetten: De Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Onder de Wet natuurbescherming valt nu de soortenbescherming en de gebiedsbescherming.

SOORTENBESCHERMING (FLORA EN FAUNA)

De Wet natuurbescherming beschermd kwetsbare en zeldzame flora en fauna. De wet geldt daar waar beschermde soorten voorkomen. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in Europees- en nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Afhankelijk van de beschermde status van een soort dient bij de aantasting van exemplaren of nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort, een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Belangrijk voor de toekenning hiervan is de status, maar ook of de duurzame instandhouding van de populatie wel of niet in het geding is. Indien geen verbodsbepalingen worden overtreden kan mogelijk worden volstaan met een mitigatieplan.

Europees beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn en vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Voor deze soorten dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, dwingende redenen van groot openbaar belang of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn

Voor vogels dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten en rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming.

Vrijstelling

Middels een vrijstellingsregeling kan in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling vrijstelling verleend worden voor nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze soorten blijft wel de algemene zorgplicht van kracht. Per provincie wordt een vrijstellingslijst opgesteld. Elke provincie kan ervoor kiezen om verschillende soorten vrij te stellen. Per project zal gekeken moeten worden welke dier- en plantensoorten in de betreffende provincie zijn vrijgesteld. Voor soorten die niet zijn vrijgesteld dient gewerkt te worden volgens een goedgekeurde gedragscode, of dient bij de aantasting van exemplaren nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort bij activiteiten die de verbodsbepalingen overtreden, een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

VERBODEN HANDELINGEN

Naast de zorgplicht zijn een aantal verboden handelingen opgenomen. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Habitatrictlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrictlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Gedragscode

Voor zowel Europees als nationaal beschermde soorten geldt dat werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden volgens een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. De betreffende gedragscode moet voor de werkzaamheden en soort(groep) geschreven en beschikbaar zijn. Dit geldt indien de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of –bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik, of
- een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd onder een gedragscode, mits de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten behouden blijft.

Positieve afwijzing

Als er maatregelen genomen worden om de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van zowel Europees als nationaal beschermde soorten garanderen, is een ontheffing van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. Om er echter zeker van te zijn of de opgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn, kan op basis van deze maatregelen een ontheffing bij de betreffende provincie worden aangevraagd. Indien de provincie akkoord gaat met de mitigerende maatregelen en de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten hiermee behouden blijft, wordt de ontheffingsaanvraag positief afgewezen en mogen de werkzaamheden zonder ontheffing worden uitgevoerd.

ZORGPLICHT

De zorgplicht valt onder zowel de soortenbescherming (dier- en plantensoorten) als gebiedsbescherming. Onderstaand worden de maatregelen met betrekking tot zorgvuldig handelen weergegeven, zoals opgenomen artikel 1.11 en artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura-2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura-2000 gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming

3. Van zorgvuldig handelen is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:
- a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en
 - b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
 - i. dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
 - ii. nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
 - iii. eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of
 - c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, onworteld of vernield.

GEBIEDSBESCHERMING

Onder de gebiedsbescherming vallen de Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, Beschermde Natuurmonumenten, gebieden ter uitvoering van verdragen en andere internationale verplichtingen (zoals wetlands) en houtopstanden.

NATURA2000

Natura 2000-gebieden zijn gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Voor elk Natura 2000-gebied wordt door de betreffende provincie een beheerplan opgesteld, waarin de nodige instandhoudingsmaatregelen zijn opgenomen.

Artikel 2.7, lid 2, van de Wet natuurbescherming stelt over Natura 2000-gebieden het volgende:
'Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.'

De toetsing betreft het vaststellen of het projectgebied in of in de omgeving van een beschermd natuurgebied gelegen is en of er sprake is van een negatief effect op de beschermde natuurwaarden. Als dit niet het geval is dan is verder onderzoek niet nodig. Indien er wel sprake is van een effect op beschermde natuurwaarden is een aanvullende toetsing noodzakelijk, waarbij wordt vastgesteld in hoeverre er sprake is van een negatief effect.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het beschermingsregime voor gebieden die vallen onder het NNN vloeit voort uit het Natuurbeleidsplan uit 1991 en de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Het is in de Nota Ruimte op nationaal niveau en vervolgens door de provincies op provinciaal niveau nader uitgewerkt. Bescherming van deze gebieden is op planologische basis en er wordt van uitgegaan van het "Nee, tenzij"-regime en compensatiebeginsel. Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in het NNN het "nee, tenzij"-regime. Indien een voorgenomen ingreep de "nee, tenzij"-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het "nee, tenzij"-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming (houtopstanden) vallen:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are;
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd.

Wanneer voor het uitvoeren van werkzaamheden houtopstanden zoals hierboven beschreven gekapt moeten worden geldt een meldings- en herplantplicht. De kapmelding is geen kapvergunning. In sommige gemeenten is een kapvergunning vereist, die door de gemeente wordt afgegeven. Voordat gekapt wordt, is het raadzaam bij de gemeente na te vragen of een vergunning vereist is. Als dat zo is, moet die apart worden aangevraagd. Gemeenten leggen in de bomenverordening vast welke bomen zonder vergunning mogen worden gekapt en voor welke bomen een meldings- of vergunningsplicht geldt. Binnen drie jaar nadat een bos is gekapt, moet het worden herplant. Deze termijn van drie jaar geldt ook als het bos door een calamiteit (brand, storm, ziekten of plagen) verloren gaat. Na drie jaar moet er een geslaagde herbebossing zijn uitgevoerd. Een herbeplanting die niet goed is aangeslagen moet, binnen 3 jaar na kap, worden ingeboet.

In de Wet natuurbescherming zijn verboden handelingen ten aanzien van houtopstanden opgenomen in artikel 4.2. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
 - a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt;
 - b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
 - c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.
3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

De meldings- en herplantplicht is niet van toepassing:

- indien houtopstanden worden geveld ter uitvoering van instandhoudingsmaatregelen of ten behoeve van Natura 2000-gebieden;
- voor het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

In uitzonderingsgevallen kan een kapverbod worden opgelegd als het natuur- en landschapsschoon ernstig geschaad dreigt te worden door de voorgenomen kap. In de praktijk gebeurt dit nagenoeg nooit. Er moet sprake zijn van opstanden of lanen van een uitzonderlijke natuurwaarde of landschappelijke waarde.

BIJLAGE 3 FOTO'S TER PLAATSE BIJLAGE 3

FOTO'S TER PLAATSE

Foto 1: Open stootvoegen in gebouw

Foto 2: Gebouw met groenstrook

Foto 3: Groenstrook

Foto 4: mogelijke invliegopening bij schoorsteen

BIJLAGE 4 WAARNEMINGEN VLEERMUIZEN TIJDENS VELDBEZOEKEN

Bijlage: Vleermuisveldbezoek, 23-08-2017

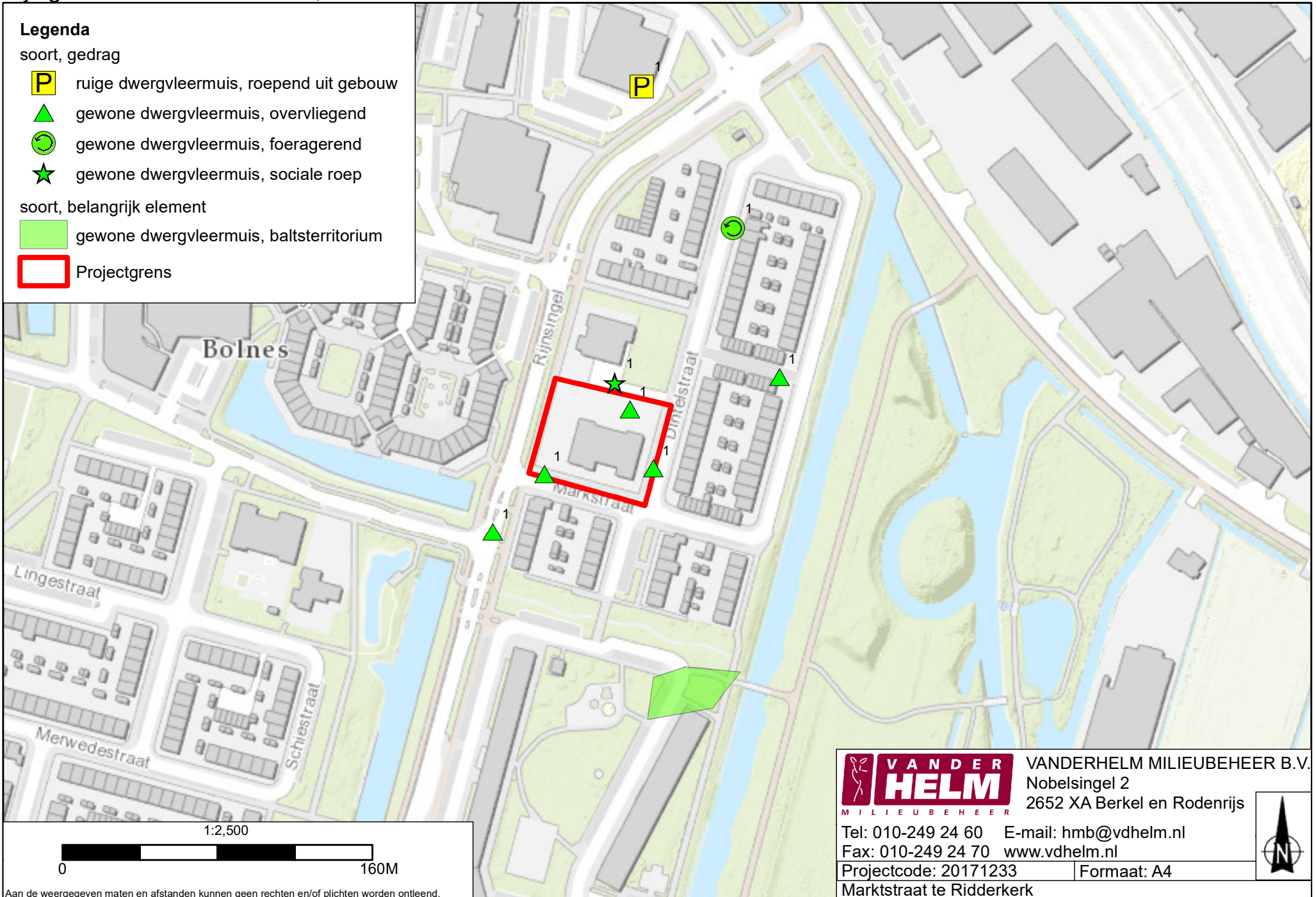
Legenda

soort, gedrag

- ruige dwergvleermuis, roepend uit gebouw
- gewone dwergvleermuis, overvliegend
- gewone dwergvleermuis, foeragerend
- gewone dwergvleermuis, sociale roep

soort, belangrijk element

- gewone dwergvleermuis, baltterritorium
- Projectgrens

VANDERHELM MILIEUBEHEER B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

Tel: 010-249 24 60 E-mail: hmb@vdhelm.nl
Fax: 010-249 24 70 www.vdhelm.nl

Projectcode: 20171233 Formaat: A4

Marktstraat te Ridderkerk

Bijlage: Vleermuisveldbezoek, 05-09-2017

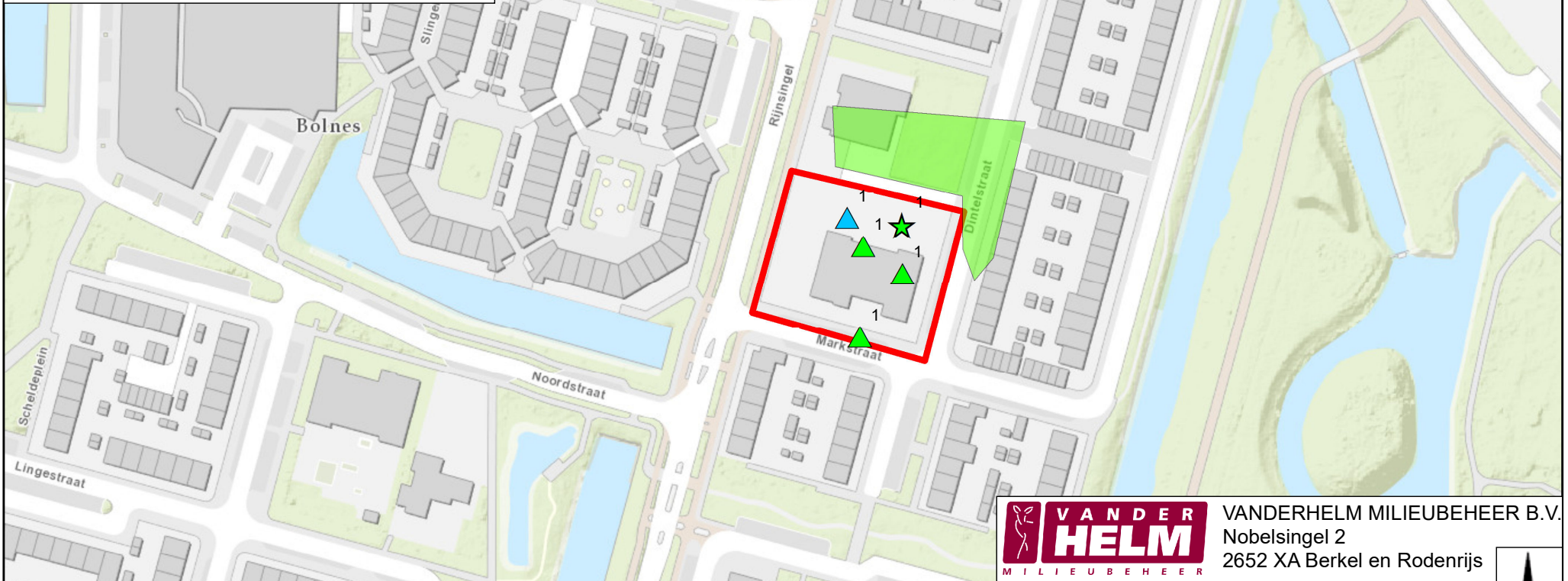
Legenda

soort, gedrag

- watervleermuis, overvliegend
- ruige dwergvleermuis, roepend uit gebouw
- gewone dwergvleermuis, overvliegend
- gewone dwergvleermuis, baltterritorium
- gewone dwergvleermuis, sociale roep

soort, belangrijk element

- gewone dwergvleermuis, baltterritorium
- Projectgrens

1:2,000

Aan de weergegeven maten en afstanden kunnen geen rechten en/of plichten worden ontleend.

VANDERHELM MILIEUBEHEER B.V.
 Nobelsingel 2
 2652 XA Berkel en Rodenrijs

Tel: 010-249 24 60 E-mail: hmb@vdhelm.nl
 Fax: 010-249 24 70 www.vdhelm.nl

Projectcode: 20171233 Formaat: A4

Marktstraat te Ridderkerk

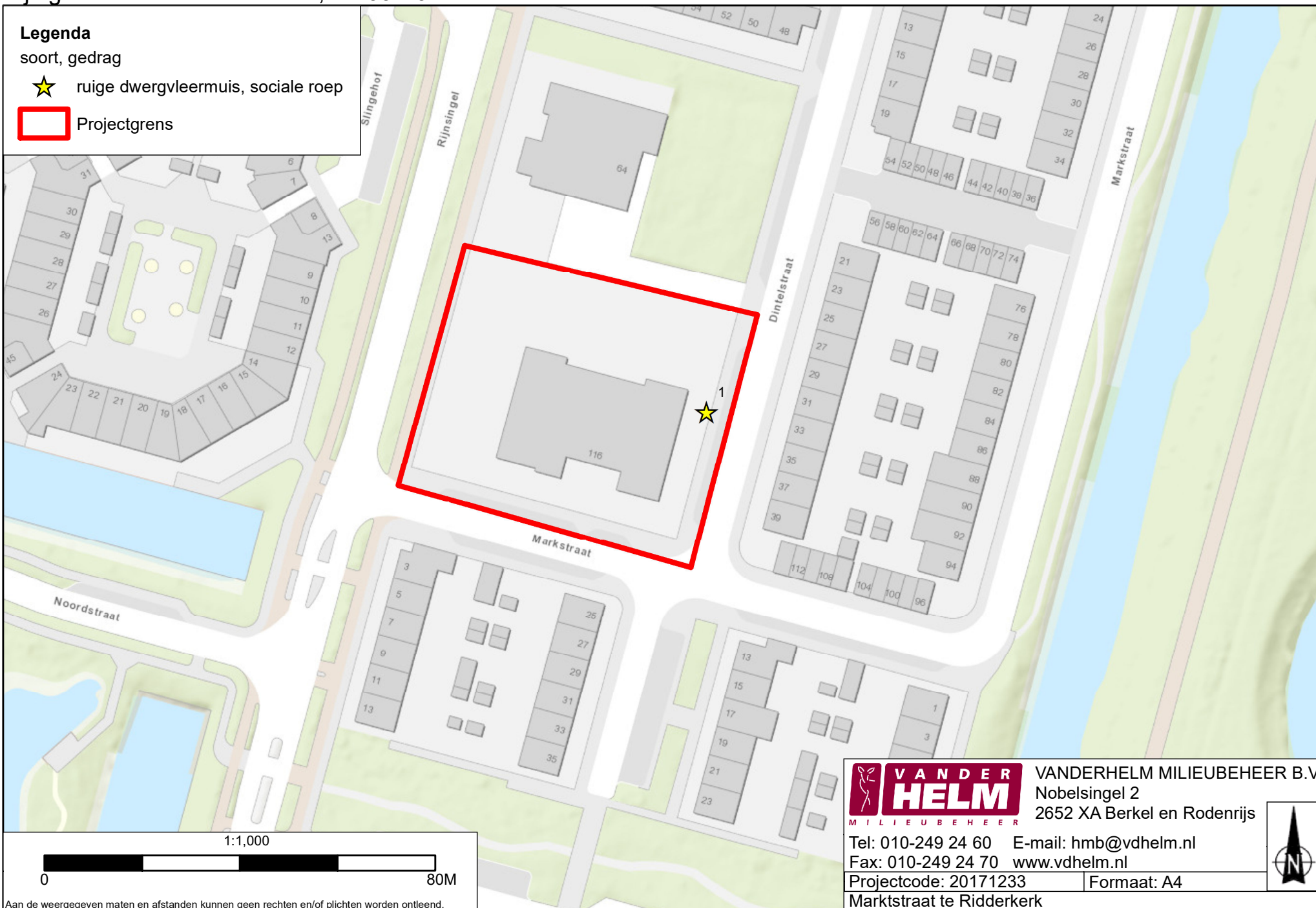
Bijlage: Vleermuisveldbezoek, 12-09-2017

Legenda

soort, gedrag

★ ruige dwergvleermuis, sociale roep

▭ Projectgrens

1:1,000

Aan de weergegeven maten en afstanden kunnen geen rechten en/of plichten worden ontleend.

VANDERHELM MILIEUBEHEER B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

Tel: 010-249 24 60 E-mail: hmb@vdhelm.nl
Fax: 010-249 24 70 www.vdhelm.nl

Projectcode: 20171233 Formaat: A4

Marktstraat te Ridderkerk

Bijlage: Vleermuisveldbezoek, 14-05-2018

Legenda

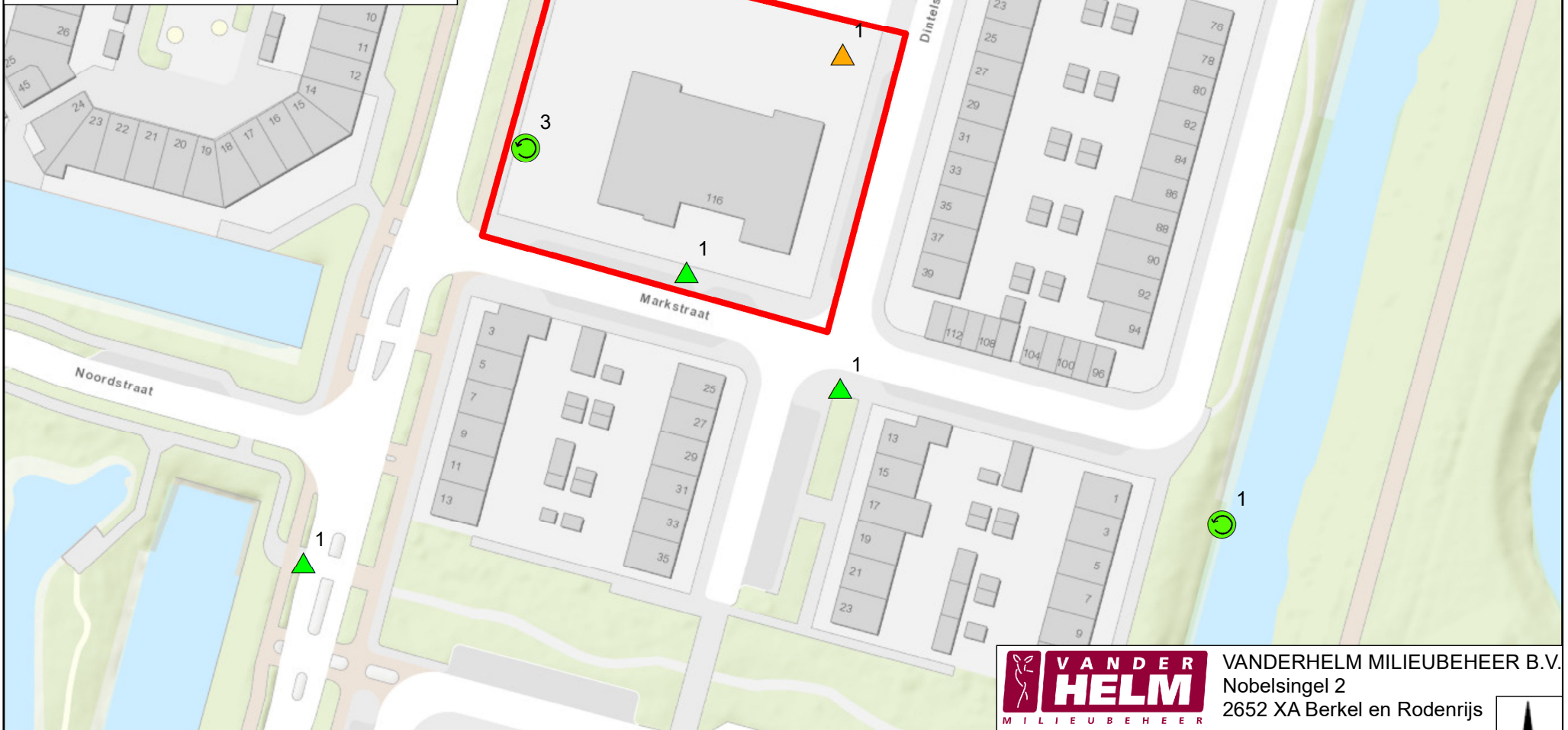
soort, gedrag

 gewone dwergvleermuis, foeragerend

 gewone dwergvleermuis, overvliegend

 laatvlieger, overvliegend

 Projectgrens

1:1,000

Aan de weergegeven maten en afstanden kunnen geen rechten en/of plichten worden ontleend.

VANDERHELM MILIEUBEHEER B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

Tel: 010-249 24 60 E-mail: hmb@vdhelm.nl
Fax: 010-249 24 70 www.vdhelm.nl

Projectcode: 20171233

Formaat: A4

Marktstraat te Ridderkerk

Bijlage: Vleermuisveldbezoek, 16-05-2018

Legenda

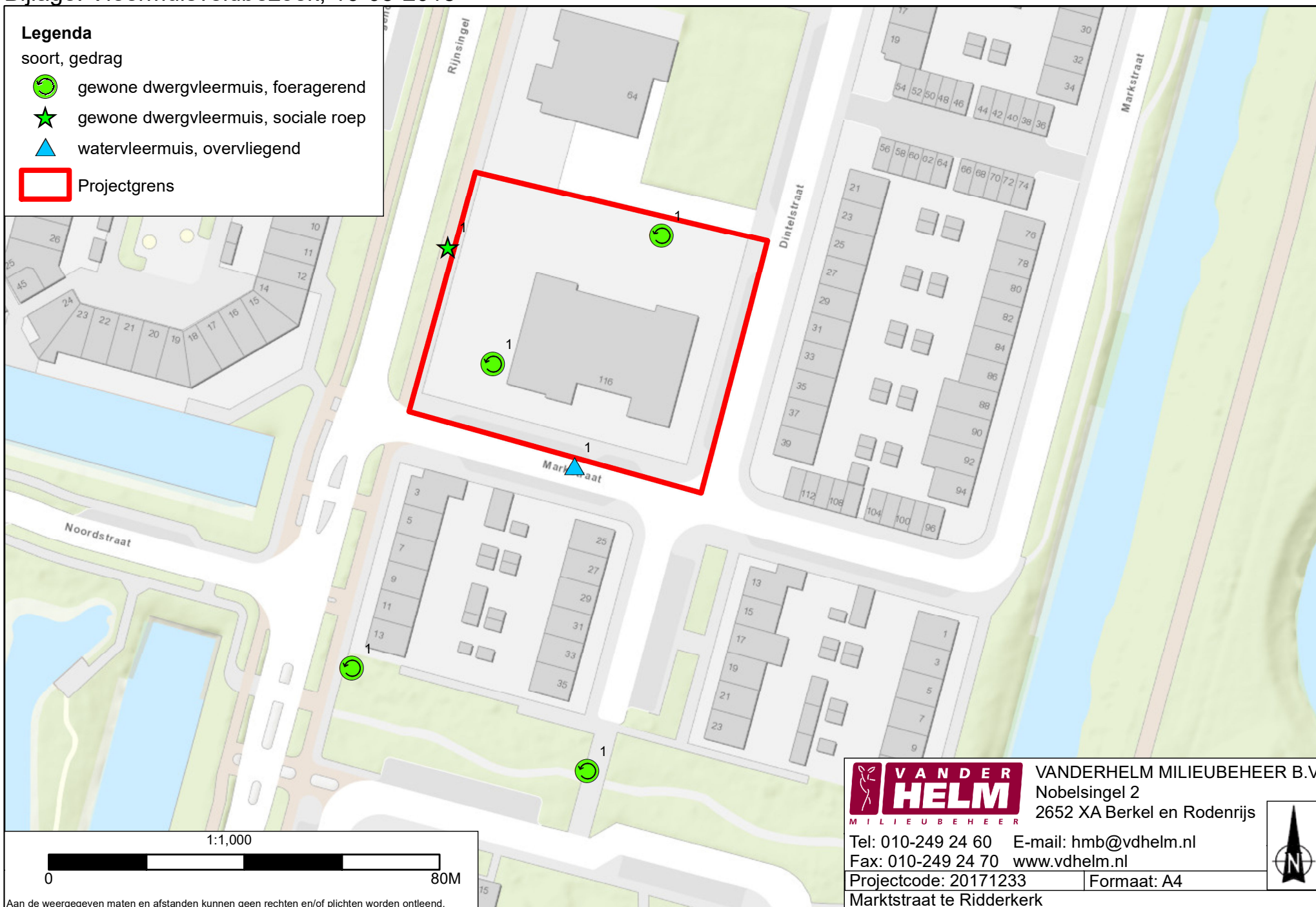
soort, gedrag

 gewone dwergvleermuis, foeragerend

 gewone dwergvleermuis, sociale roep

 watervleermuis, overvliegend

 Projectgrens

VANDERHELM MILIEUBEHEER B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

Tel: 010-249 24 60 E-mail: hmb@vdhelm.nl
Fax: 010-249 24 70 www.vdhelm.nl

Projectcode: 20171233 Formaat: A4
Marktstraat te Ridderkerk

Aan de weergegeven maten en afstanden kunnen geen rechten en/of plichten worden ontleend.

Bijlage: Vleermuisveldbezoek, 20-06-2018

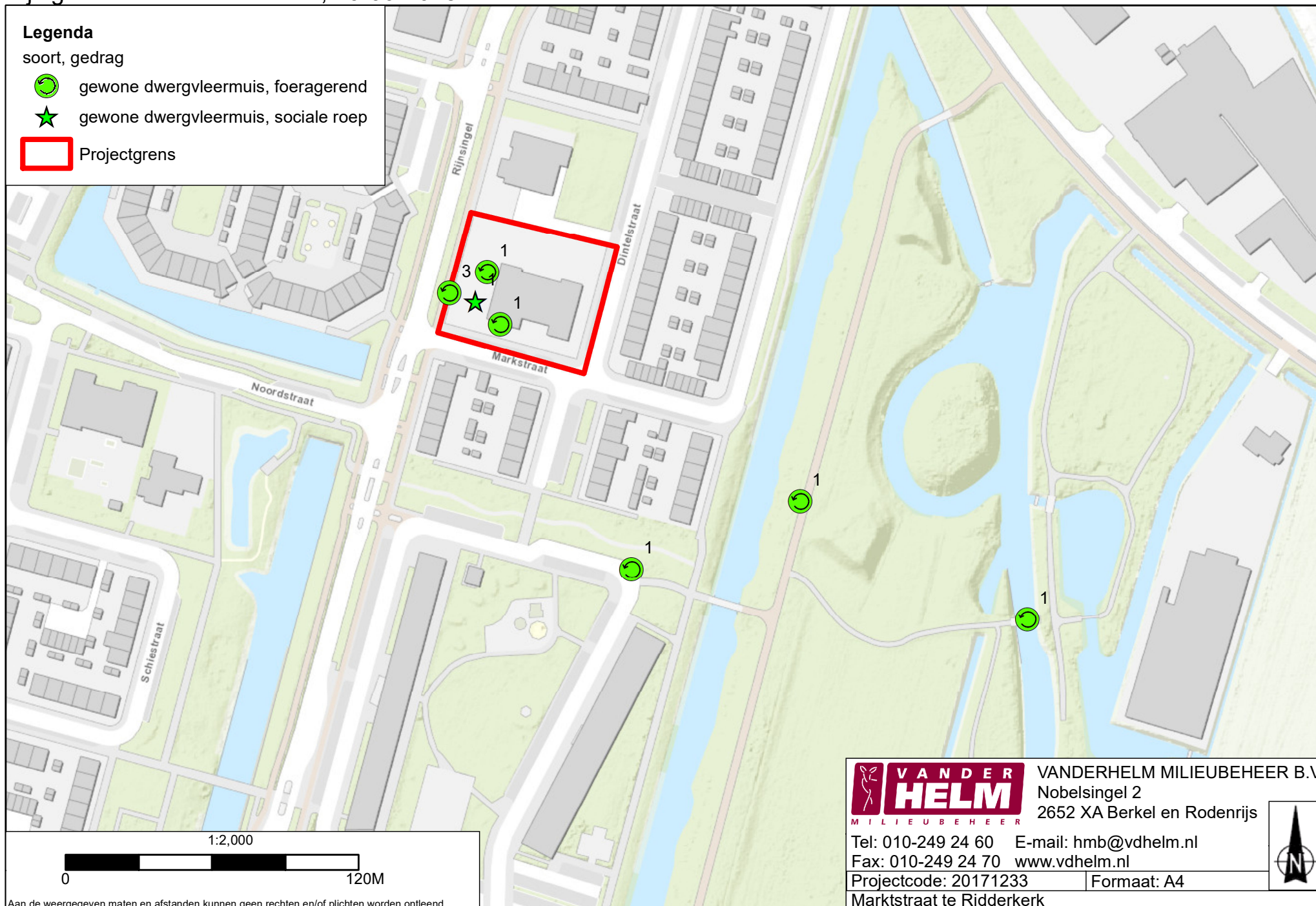
Legenda

soort, gedrag

 gewone dwergvleermuis, foeragerend

 gewone dwergvleermuis, sociale roep

 Projectgrens

1:2,000

Aan de weergegeven maten en afstanden kunnen geen rechten en/of plichten worden ontleend.

VANDERHELM MILIEUBEHEER B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

Tel: 010-249 24 60 E-mail: hmb@vdhelm.nl
Fax: 010-249 24 70 www.vdhelm.nl

Projectcode: 20171233

Formaat: A4

Marktstraat te Ridderkerk

BIJLAGE 5 SOORTINFORMATIE WAARGENOMEN SOORTEN

Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*

De gewone dwergvleermuis is de op één na kleinste Europese vleermuissoort. Ze hebben een vrij spitse snuit en korte driehoekige oren. Hun rug is roodbruin, kastanjebruin of donkerbruin, terwijl hun buik eerder geel- tot grijsbruin is. Hun snuit, oren en vlieghuid zijn zwartbruin. De gewone dwergvleermuis leeft in vrijwel heel Europa en is in België en Nederland een algemeen voorkomende soort.

Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathussi*

De ruige dwergvleermuis is een kleine vleermuissoort met korte, driehoekige oren. 's Zomers is hun rug rood- tot kastanjebruin en na de rui (juli/augustus) eerder donkerbruin met vaak een grijze tint. Ze hebben een licht- tot geelbruine buik. Hun staart, oren en vlieghuid zijn zwartbruin. Nathusius' dwergvleermuizen leven hoofdzakelijk in noordelijk Midden- en Oost-Europa.

Laatvlieger - *Eptesicus Serotinus*

De laatvlieger is een betrekkelijk grote vleermuis met een lange vacht. Op de rug hebben ze donker roodbruine haren, soms met glanzende punten en op hun buik groeien geelbruine haren. Hun oren en snuit zijn zwart. Laatvliegers leven verspreid over heel Europa en op de Canarische Eilanden. In Nederland zijn ze erg algemeen.

